

Безперервна освіта: конструктивне вторгнення у дозвіллеву сферу.

Бойко О.

ВДНЗ «УАБС НБУ», м. Суми

Глобалізація, як знакова риса нашого часу, зачіпає усі без виключення сторони життєдіяльності людей та віддзеркалюється в різних формах суспільної свідомості. І однією з характерних її особливостей є те, що саме освіта, її рівень та масштабність стала одним з найістотніших чинників економічного зростання, прогресивних соціальних змін та культурних перетворень.

Глобалізація освіти - це процес все більшого пристосування системи навчання до запитів глобальної ринкової економіки. Наростаюча залежність останньої від знань (так звана "економіка знань") породжує ідею створення Єдиної світової освітньої системи, заснованої на єдиних освітніх стандартах. Навчальна діяльність усіх без виключення груп населення стає основним засобом розвитку і відтворення, тобто складається суспільство, що перманентно навчається. Різко зростає попит на освіту, особливо вищу, відбувається його масовизація. Розвивається відкрите і дистанційне навчання. Глобалізація породжує маркетингізацію освіти, яка починає розглядатися як сфера підприємництва, інвестування засобів, надання платних послуг.

З урахуванням того, що відбуваються трансформації в суспільних стосунках, а також корінні зміни соціокультурної ситуації, виникає необхідність переосмислення місця і ролі дозвілля в контексті розвитку індивіда в культурно-освітньому просторі. На жаль механізм взаємодії «освіта – дозвілля» розроблений ще недостатньо.

Процес трансформації соціальної структури українського суспільства закономірно приводить до зміни соціальних орієнтирів, переоцінки норм та цінностей. В умовах рухомості усіх соціальних процесів формується нове середовище проживання, новий образ життя та нові види дозвіллевої діяльності. До того ж, в ході поглиблення соціальної поляризації, подолання тотальної соціалізації людей, наростання різноманітності індивідуальних моделей життєнастрою змінюються уявлення про зміст дозвілля. Ці зміни

відбуваються під впливом бурхливого розвитку засобів масової інформації, нових інформаційних технологій (комп'ютер, Інтернет), соціально-економічних та культурних перетворень в суспільстві, появою індустрії дозвілля. Тому дозвілля тепер все більш потребує від особистості діяльності, яка направлена на саморозвиток. Але, на жаль, багатосторонність та різнонаправленість дозвіллевої діяльності не свідчить про розвиток та саморозвиток особистості.

Останніми роками радикальним чином міняються вимоги до освіти. Отримання і застосування знань вже не є достатнім фактором для здатності індивіда до самостійного життєвого визначення [1.,с. 2]. Говорячи про сучасний світ можна зазначити, що, якщо людина хоче добитися успіху у сфері праці і бути активною в політичному і культурному житті суспільства, їй слід вчитися постійно, все життя. До того ж, і сфера дозвілля вимагає постійного оволодіння новими знаннями, інакше нові види і форми дозвілля будуть для неї недоступні. Потреба в перманентній освіті відчувається все більше і більше. Так, навчання необхідне як в професійній сфері, так і у сфері дозвілля. Воно є потужним засобом культурного, професійного і етичного збагачення особистості. Тому вчитися на протязі всього життя стає вимогою часу та реалізовується у різних іпостасях: вчитися заради знань, вчитися заради роботи, вчитися заради життя в суспільстві, вчитися заради виживання і вчитися заради використання вільного часу.

Зупинимося на постулаті «Вчитися заради вміння розпоряджатися вільним часом», яке означає отримати спеціальні знання, які постійно оновлюються, поповнюються та застосовуються у вільний час, зокрема в дозвіллі. Це необхідно, тому що дозвілля постійно модифікується під впливом інформаційних технологій, і як наслідок, з'являються нові форми дозвілля, які базуються вже на нових, сучасних знаннях. Крім того, дозвілля, як сфера вільного часовикористання формує людину духовно, розширює її кругозір.

Отже, освіта, що відбувається протягом усього життя, стає реальністю з наслідками, що далеко йдуть, не лише для освітнього простору взагалі, а й для індивідуальних освітніх процесів. В результаті теоретичного усвідомлення

проблеми приходимо до розуміння того, що освіта, як соціальний ресурс, повинна набувати універсального безперервного характеру. В наслідок її засвоєння, індивід стає суспільною одиницею, і несе особисту відповідальність, має свободу освітнього вибору та доступу до різноманітних ресурсів.

Особливості інтеграції освіти, виховання та дозвілля відбивають конвергентну динаміку функціонування відповідних соціальних інститутів, які зв'язані з глобальною трансформацією соціально-структурних суспільних стосунків, необхідністю у розвитку безперервної освіти протягом усього життя, об'єднуючого як формальні, так і неформальні (напівформальні) освітні процеси, які забезпечують оптимальний баланс між навчанням, розвагою і споживанням.

Таким чином, освітній простір та дозвіллева сфера тісно співпрацюють та мають точки перетину. Це безперервна освіта та самоосвіта, які зв'язують, в певній мірі, дозвіллеву активність з освітньою діяльністю; це духовний розвиток, що забезпечує відтворення культури в її ментальній і репрезентативній складових; це комунікативний чинник, який дозволяє комфортно розміщувати свій особовий потенціал в просторі спілкування, розвиваючи і поповнюючи його за рахунок інтелектуально і духовно значимих контактів; це тілесний розвиток, який сприяє підтримці життєво необхідного потенціалу фізичного здоров'я; це розважальний чинник, що має досить широкий діапазон рекреативних можливостей.

Література:

1. Muendimeier, R., Otto, H.-U., Rabe, U. – Kleberg Bildung – uhd Lebenskompetenz; / R. Muendimeier, H.-U. Otto, U. Rabe. – Kinder – und Jugendhilfe vor neuen Aufgaben, 2002. – 267 s.